

ปาฐกถาพิเศษ
“พระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”
โดย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพุธ ที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรียน อธิการบดี และผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ผมมีความภาคภูมิใจอย่างยิ่ง ที่อธิการบดีกรุณากำหนดหัวข้อบรรยายอันเป็นสิริมงคลแก่พวกเราทุกคน เรื่องที่เกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น คนไทยทั้งมวลต่างสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม และทราบดีเกือบทุกเรื่องที่พระองค์ทรงปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม แต่เรื่องที่ทรงห่วงใยและห่วงหาอาวรณ์ภาษาไทยนั้นยังมีผู้รู้ไม่กว้างขวางนัก จึงเป็นโอกาสเหมาะที่เราจะนำเรื่องนี้มาพูดกันเพื่อแม่พระบารมีให้ไพศาลสืบไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ของประเทศไทย พระองค์เสด็จขึ้นครองราชสมบัติอย่างกะทันหัน ในขณะที่ยังทรงพระเยาว์ แต่ด้วยพระอัจฉริยภาพและพระหฤทัยที่ทรงเมตตาอย่างยิ่งแก่พวงประชาชนชาวไทย ทำให้ทรงเป็นประมุขที่ประชาชนทั้งหลายจงรักภักดีอย่างจริงใจ ด้วยพระราชจริยาวัตรที่งดงาม ด้วยพระสติปัญญาเฉียบแหลมและสุขุมคัมภีรภาพ ด้วยสายพระเนตรที่ยาวไกล และด้วยพระวิริยะอุตสาหะที่ไม่เคยทรงทอดเลย ได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตแก่พสกนิกร ทั้งในยามปกติ และในยามที่ประสบภาวะคับขันครั้งแล้วครั้งเล่าเสมอมา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชสมภพในประเทศสหรัฐอเมริกา และทรงเจริญวัยในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทรงรับการศึกษาในโรงเรียนของชนต่างชาติ ทำให้ต้องทรงใช้ภาษาต่างประเทศตลอดเวลาแต่ด้วยความที่ทรงมั่นอยู่ในความเป็นคนไทย จึงมิได้ทรงทอดทิ้งภาษาไทยเหมือนเด็กไทยที่ไปเติบโตในต่างประเทศหลายคน ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าได้ทรงศึกษาภาษาไทย ทั้งในการมีพระราชดำรัส และการทรงพระอักษรได้อย่างดีจนสามารถทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง พระราชนิพนธ์เรื่อง พระราชทานปฏิทินการพระราชกุศล ๑๐๐ วัน พระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๙ ได้ขณะนั้นมีพระชนมายุเพียง ๑๙ พรรษา เป็นเวลาที่ยังทรงศึกษาอยู่ ณ ต่างประเทศ ทั้งยังเป็นเวลาที่เพิ่งทรงรับพระราชภาระเป็นประมุขของประเทศใหม่ๆ พระราชนิพนธ์เรื่องนี้เป็นหลักฐานอย่างดีที่แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพทางภาษาไทยของพระองค์ เพราะทรงใช้ภาษาที่ถูกต้อง สั้น กระชับ กระชับชัดเจนและไม่มีข้อบกพร่อง

แม้ว่า ทรงมีพระราชกิจมากมายที่ต้องทรงปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทยว่าเป็นภาษาของชาติเป็นวัฒนธรรมสำคัญที่จะต้องทำนุบำรุงและรักษาไว้ให้ดี ทรงห่วงใยว่าคนไทยจะไม่สนใจศึกษาภาษาไทย และไม่รักษาภาษาไทยไว้ให้ยืนยงตลอดไป จึงได้พระราชทานทุนอานันทมหิดลให้นักเรียนไทยได้ไปศึกษาค้นคว้าภาษาไทย และภาษาบาลีสันสกฤต ในชั้นปริญญาเอกหลายคนเพื่อให้เกิดการวิจัย พัฒนา และสืบทอดภาษาไทยต่อไป พระองค์ทรงห่วงใย และทรงปริวิตกเมื่อสื่อมวลชนและคนทั่วไปใช้ภาษาไทยผิดๆ จึงเสด็จไปทรงร่วมอภิปรายเรื่อง ปัญหาการใช้คำไทย กับชุมนุมภาษาไทย ของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕ นับถึงวันนี้เป็นเวลา ๓๕ ปี พอดี

พระราชดำรัสที่พระราชทานในวันนั้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าทรงสนพระราชหฤทัยในภาษาไทย ทรงเฝ้าสังเกตการใช้ภาษาที่ปรากฏทางสื่อมวลชนอยู่ตลอดเวลาทรงเข้าพระทัยลักษณะของภาษาไทยอย่างถ่องแท้ และเห็นความสำคัญของภาษาไทยเป็นอย่างยิ่ง ดังที่มีพระราชดำรัสว่า

“ประเทศไทยนั้นมีภาษาของเราเอง ซึ่งต้องหวงแหน เราโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้” “ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์ชนิดหนึ่ง คือเป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่สวยงามอย่างหนึ่ง เช่น ในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาเอาไว้ให้ดี”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสังเกตเห็นการใช้ภาษาไทยที่ผิดๆ และมีพระราชวินิจฉัยว่าเป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไข ดังที่ได้มีพระราชดำรัสว่า

“ปัญหาเฉพาะในด้านรักษาภาษานี้ก็มีหลายประการ อย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในทางออกเสียง คือ ให้ออกเสียง ให้ถูกต้องชัดเจน อีกอย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในวิธีใช้ หมายความว่าวิธีใช้คำมาประกอบเป็นประโยค นับเป็นปัญหาที่สำคัญ”

ในการทรงอภิปรายที่คณะอักษรศาสตร์ในวันนั้นได้ทรงยกตัวอย่างคำที่ออกเสียงผิด ใช้ผิดกันโดยทั่วไปพระราชทานด้วย

การอภิปรายเรื่อง **ปัญหาการใช้คำไทย** ในวันนั้น ทำให้มีการพิจารณายกย่องและพระราชทานรางวัลใบโพธิ์ทองคำแก่ผู้ใช้ภาษาไทยทางสื่อมวลชน และออกเสียงภาษาไทยถูกต้องชัดเจนต่อมารางวัลนี้ได้เปลี่ยนไปเป็นรางวัลพระเกี้ยวทองคำ โดยคงรักษาจุดมุ่งหมายของการมอบรางวัลได้ตามเดิมทุกประการ ผู้ที่ได้รับรางวัลในครั้งนั้น มีทั้งผู้อ่านข่าว นักร้อง ดารา และผู้พากย์ภาพยนตร์ การที่ชุมชนภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์จัดการมอบรางวัลใบโพธิ์ทองคำนั้นก็เพื่อสนองพระราชประสงค์ที่ทรงห่วงใยภาษาไทยผลจากการมอบรางวัลในครั้งนั้นได้ทำให้สื่อมวลชนทุกแขนงไม่เฉพาะแต่สื่อทางวิทยุและโทรทัศน์เท่านั้นที่หันมาสนใจปรับปรุงการใช้ภาษาไทย แม้นิสิตนักศึกษาที่สนใจวิเคราะห์ปัญหาการใช้ภาษาไทยมากขึ้นดังปรากฏในงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาปัญหาการใช้ภาษาซึ่งมีจำนวนมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ข้าราชการและผู้ที่ได้เฝ้าใกล้ชิดกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต่างทราบกันดีว่าพระองค์ทรงสนพระราชหฤทัยในการที่จะรักษาภาษาไทยให้ถูกต้อง ทรงสนพระราชหฤทัยในการใช้ถ้อยคำของสื่อมวลชน ภาษาของนักการเมือง และภาษาของผู้ที่เข้าเฝ้าทุกคน แต่ด้วยเหตุที่ทรงมีพระเมตตาอย่างยิ่งจึงไม่เคยมีคำตำหนิจากพระองค์ เท่าที่ข้าราชการจะได้ฟังก็คือการมีพระราชดำรัสสื่อ ซึ่งทำให้จดจำไปเล่าต่อๆ กัน เช่น ตัวอย่างการใช้ราชาศัพท์ผิดบ้าง การใช้คำลักษณะนามไม่ถูกต้องบ้าง การใช้ศัพท์บัญญัติ หรือคำแปลแปลกๆ จากภาษาอังกฤษบ้าง

พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยมีปรากฏอยู่เนืองๆ ที่ทรงแสดงความกังวลห่วงใยการใช้ภาษาที่ผิดพลาดของคนทั่วไป มีพระราชประสงค์ให้คนไทยรักษาภาษาไทยและใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง ตัวอย่างเช่น พระบรมราโชวาทซึ่งได้พระราชทานแก่บัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๐๒ ก็ทรงฝากให้นิสิตบัณฑิตและอาจารย์ในมหาวิทยาลัยช่วยกันรักษาและส่งเสริมภาษาไทย ดังความตอนหนึ่งว่า

“ในปัจจุบันนี้ปรากฏว่าได้มีการใช้ถ้อยคำออกจะฟุ่มเฟือย และไม่ตรงกับความหมายอันแท้จริงอยู่เนืองๆ ทั้งออกเสียงก็ไม่ถูกต้องตามอักขรวิธี ถ้าปล่อยให้เป็นดังนี้ภาษาของเราก็มีแต่จะทรุดโทรมชาติไทยเรามีภาษาของเราใช้เองเป็นสิ่งอันประเสริฐอยู่แล้ว เป็นมรดกอันมีค่าตกทอดมาถึงเราทุกคน จึงมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาไว้ ฉะนั้น จึงขอให้บรรดานิสิตและบัณฑิตตลอดจนครูบาอาจารย์ได้ช่วยกันรักษาและส่งเสริมภาษาซึ่งเป็นอุปกรณ์และหลักประกัน เพื่อความเจริญของประเทศชาติ”

เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๕ ได้พระราชทานพระราชดำรัสแก่คณะบุคคลที่มา
เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายชัยมงคล ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต เนื่องในโอกาส
วันเฉลิมพระชนมพรรษาแสดงความห่วงใยในการเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยที่เป็นไปอย่างไม่น่าพึงประสงค์ว่า
“นอกจากนั้นมีการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ เสียงจะสูงขึ้นไปเรื่อยๆ เสียงโทกลายเป็นเสียงตรี เสียงตรี
กลายเป็นเสียงจัตวา เลยทำให้ฟังดูแปลก”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นความสำคัญของภาษาไทยว่าเป็นเครื่องแสดง
ความเป็นเอกราชและความมั่นคงของชาติ เป็นสมบัติและเป็นมรดกที่บรรพบุรุษสร้างสมไว้ให้เรา จึงเป็นหน้าที่
ที่เราจะต้องรักษาและสืบทอดต่อไปให้ลูกหลานไทยให้ดีที่สุด การที่เราทุกคนจะช่วยกันศึกษาภาษาไทย
ระมัดระวังการใช้ภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นการออกเสียง การใช้คำให้ถูกความหมายและถูกหน้าที่ การใช้คำ
ให้เหมาะสมแก่บุคคล แก่กาลเทศะและตามวัฒนธรรมไทย หรือการใช้รูปประโยคตามโครงสร้างประโยค
ภาษาไทย ย่อมเป็นเครื่องแสดงความรักดีต่อชาติ เป็นการตอบแทนบุญคุณของแผ่นดิน และเป็นการสนอง
พระราชปณิธานในอันที่จะรักษาความมั่นคงและเอกลักษณ์ของความเป็นชาติทั้งสิ้น จึงใคร่ขอให้ทุกท่าน
จงตั้งใจทะนุบำรุงภาษาไทยของเราให้ดีและยั่งยืนสืบไป

*****